

32003L0008

2003 1 31

EUROPOS BENDRIJŲ OFICIALUSIS LEIDINYS

L 26/41

TARYBOS DIREKTYVA 2003/8/EB

2003 m. sausio 27 d.

numatanti teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo tarptautiniuose ginčiuose pagerinimą nustatant minimalias bendras teisinės pagalbos tokiems ginčams taisykles

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

kreiptis į teismą taip pat įtvirtinta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje.

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 61 straipsnio c punktą ir 67 straipsnį,

- (6) Neleistina, kad bylos šalies - nesvarbu, ar tai būtų ieškovas, ar atsakovas - lėšų stygius arba sunkumai, atsirandantys dėl ginčo tarptautinio pobūdžio, kliudytų tinkamai įgyvendinti teisę kreiptis į teismą.

atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą ⁽¹⁾,atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę ⁽²⁾,

- (7) Kadangi valstybės narės šios direktyvos tikslų negali pakankamai pasiekti veikdamos pavieniui ir jie gali būti geriau pasiekti Bendrijos mastu, Bendrija gali imtis priemonių laikydamosi Sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo. Laikantis tame straipsnyje nustatyto proporcingumo principo, šia direktyva nesiekama daugiau negu reikia tiems tikslams pasiekti.

atsižvelgdama į Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽³⁾,

kadangi:

- (8) Pagrindinis šios direktyvos tikslas - užtikrinti tinkamą teisinės pagalbos lygį tarptautiniuose ginčiuose nustatant minimalias bendras teisinės pagalbos tokiuose ginčiuose normas. Šiam tikslui Tarybos direktyva yra tinkamiausias teisės aktas.
- (9) Ši direktyva taikoma tarptautiniuose ginčiuose civilinėse ir komercinėse bylose.
- (10) Visi asmenys, dalyvaujantys civiliniame ar komerciniame ginče, pagal šios direktyvos taikymo sritį turi turėti galimybę įrodinėti savo teises teismuose, net jeigu jų asmeninė finansinė padėtis neleidžia jiems atlyginti bylinėjimosi išlaidų. Teisinė pagalba yra laikoma tinkama, kai ji leidžia gavėjui tinkamai įgyvendinti teisę kreiptis į teismą šioje direktyvoje nustatytais sąlygomis.
- (11) Teisinė pagalba turėtų apimti ikiteisminius veiksmus siekiant taikos sutarties iki teismo nagrinėjimo pradžios, teisinę pagalbą kreipiantis į teismą dėl bylos iškėlimo ir atstovavimą teisme bei pagalbą atleidžiant ar neatleidžiant nuo bylinėjimosi išlaidų.
- (12) Ar bylinėjimosi išlaidos gali apimti ir priteistas kitos šalies bylinėjimosi išlaidas, nustato valstybės narės, kuriose vyksta teismas arba kurioje turi būti vykdomas teismo sprendimas, įstatymai.
- (13) Visi Sąjungos piliečiai, nesvarbu, kur yra jų nuolatinė gyvenamoji vieta ar vieta, kurioje asmuo paprastai gyvena kokioje nors valstybės narės teritorijoje, turi teisę į teisinę pagalbą tarptautiniuose ginčiuose, jei jie atitinka šioje direktyvoje numatytus reikalavimus. Ta pati nuostata taikoma ir trečiųjų šalių piliečiams, kurie nuolat ir teisėtai gyvena kurioje nors valstybėje narėje.
- (1) Europos Sąjunga išsikėlė tikslą palaikyti ir plėtoti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, kurioje užtikrinamas laisvas asmenų judėjimas. Kad tokia erdvė būtų laipsniškai sukurta, Bendrija, be kita ko, turi imtis priemonių, susijusių su teisiniu bendradarbiavimu tarptautinėse civilinėse bylose ir reikalingų tam, kad tinkamai galėtų funkcionuoti vidaus rinka.
- (2) Pagal Sutarties 65 straipsnio c punktą šias priemones turi sudaryti ir priemonės, šalinančios kliūtis civiliniam procesui tinkamai funkcionuoti, kai būtina, skatinant valstybėse narėse taikomų civilinio proceso taisyklių suderinamumą.
- (3) 1999 m. spalio 15-16 d. Tamperėje Europos Vadovų Taryba paragino Tarybą nustatyti minimalias normas, užtikrinančias visoje Sąjungoje tinkamą teisinės pagalbos lygį tarptautinėse bylose.
- (4) Visos valstybės narės yra 1950 m. lapkričio 4 d. Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos Susitariančiosios Šalys. Šioje direktyvoje nurodyti klausimai turi būti sprendžiami laikantis tos konvencijos, visų pirma, laikantis abiejų ginčo šalių lygybės principo.
- (5) Šia direktyva siekiama skatinti teisinės pagalbos taikymą tarptautiniuose ginčiuose asmenims, neturintiems pakankamai lėšų tais atvejais, kai būtina užtikrinti tinkamai įgyvendinti teisę kreiptis į teismą. Visuotinai pripažinta teisė

⁽¹⁾ OL C 103 E, 2002 4 30, p. 368.

⁽²⁾ Nuomonė, pareikšta 2002 m. rugsėjo 25 d. (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

⁽³⁾ OL C 221, 2002 9 17, p. 64.

- (14) Valstybėms narėms šioje direktyvoje nustatytais sąlygomis turėtų būti palikta galimybė nustatyti ribą, kurią viršijus asmuo būtų laikomas galinčiu atlyginti bylinėjimosi išlaidas. Tokios ribos turi būti nustatomos atsižvelgiant į įvairius objektyvius veiksnius, tokius kaip pajamos, kapitalas ar šeimos padėtis.
- (15) Šios direktyvos tikslas vis dėlto negalėtų būti pasiektas, jei teisinės pagalbos prašytojai neturėtų galimybės įrodyti, kad jie negali atlyginti bylinėjimosi išlaidų, net jeigu jų lėšos viršija valstybės narės, kurioje yra teismas, nustatytą ribą. Vertindamos, ar teisinė pagalba turi būti suteikta šiuo pagrindu, valstybės narės, kurioje yra teismas, institucijos gali atsižvelgti į informaciją, kad prašytojas atitinka finansinio priimtimumo kriterijus nuolatinės gyvenamosios vietos ar vietos, kurioje jis paprastai gyvena, valstybėje narėje.
- (16) Galimybė svarstomojoje byloje pasinaudoti kitu mechanizmu, kad būtų tinkamai įgyvendinta teisė kreiptis į teismą, nėra teisinės pagalbos forma. Bet ji duoda pagrindą daryti prielaidą, kad atitinkamas asmuo gali atlyginti bylinėjimosi išlaidas nepaisant jo nepalankios finansinės padėties.
- (17) Valstybėms narėms turėtų būti leidžiama atmesti teisinės pagalbos prašymus dėl aiškiai nepagrįstų ieškinių arba dėl priežasčių, susijusių su bylos esme, jei buvo suteiktos ikiteisminės konsultacijos ir užtikrinta teisė kreiptis į teismą. Priimdamos sprendimą dėl prašymo esmės, valstybės narės gali atmesti teisinės pagalbos prašymus, kai prašytojas kreipiasi dėl garbei ir orumui padarytos žalos atlyginimo, tačiau jis nepatyrė jokių materialinių ar finansinių nuostolių, arba kai prašymas yra susijęs su reikalavimu, tiesiogiai kylančiu iš prašytojo komercinės veiklos ar iš jo kaip laisvai samdomo asmens profesinės veiklos.
- (18) Valstybių narių teisinių sistemų sudėtingumas bei skirtumai ir išlaidos, susijusios su tarptautiniu ginčo pobūdžiu, neturėtų užkirsti galimybės kreiptis į teismą. Teisinė pagalba turėtų atitinkamai padengti visas išlaidas, tiesiogiai susijusias su tarptautiniu ginčo pobūdžiu.
- (19) Svarstydami, ar būtinas paties asmens dalyvavimas teisme, valstybės narės teismai turėtų deramai atsižvelgti į galimybių, kurias suteikia 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose ⁽¹⁾, teikiamą naudą.
- (20) Jei teisinė pagalba yra suteikiama, ji turi apimti visą teisminį nagrinėjimą, įskaitant sprendimo vykdymo išlaidas; gavėjas turėtų ir toliau gauti šią pagalbą jam padavus arba prieš jį padavus apeliacinį skundą, jei jis ir toliau atitinka reikalavimus, susijusius su finansiniais ištekliais ir ginčo esme.
- (21) Teisinė pagalba pagal tuos pačius reikalavimus turi būti suteikta įprastiniams procesiniams veiksams ir neteisminiems veiksams, tokiems kaip tarpininkavimas, jei jų reikalaujama pagal įstatymą ar teismo sprendimą.
- (22) Teisinė pagalba pagal šioje direktyvoje nurodytus reikalavimus taip pat turėtų būti suteikta autentiškų dokumentų kitoje valstybėje narėje vykdymui.
- (23) Kadangi teisinę pagalbą suteikia valstybė narė, kurioje vyksta teismas arba kurioje prašoma įvykdyti sprendimą, išskyrus ikiteisminę pagalbą, jei teisinės pagalbos prašytojas neturi nuolatinės gyvenamosios vietos ar paprastai negyvena valstybėje narėje, kurioje vyksta teismas, ta valstybė narė turi taikyti savo teisės aktus, laikydamosi šios direktyvos principų.
- (24) Reikia, kad teisinę pagalbą suteiktų arba atsakytų ją suteikti valstybės narės, kurioje vyksta teismas arba kurioje turi būti įvykdytas sprendimas, kompetentinga institucija. Ši nuostata galioja, kai teismas nagrinėja bylą iš esmės ir kai jis pirmiausia turi nustatyti, ar byla yra jam teisinga.
- (25) Tarp valstybių narių turėtų būti organizuotas teisminis bendradarbiavimas civilinėse bylose siekiant skatinti visuomenės ir profesinių sluoksnių informavimą ir supaprastinti bei pagreitinti teisinės pagalbos prašymų perdavimą tarp valstybių narių.
- (26) Šia direktyva numatyti pranešimo ir perdavimo mechanizmai tiesiogiai remiasi 1977 m. sausio 27 d. Strasbūre pasirašytu Europos susitarimu dėl teisinės pagalbos prašymų perdavimo (toliau - 1977 m. susitarimu). Nustatomas terminas teisinės pagalbos prašymo perdavimui, nenumatytas 1977 m. susitarime. Palyginti trumpas terminas prisideda prie sklandaus teisingumo veikimo.
- (27) Pagal šią direktyvą perduodama informacija turėtų būti saugoma. Kadangi yra taikoma 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ⁽²⁾ ir 1997 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/66/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos telekomunikacijų sektoriuje ⁽³⁾, šioje direktyvoje nereikia jokių specialių nuostatų dėl duomenų apsaugos.

⁽¹⁾ OL L 174, 2001 6 27, p. 1.

⁽²⁾ OL L 281, 1995 11 23, p. 31.

⁽³⁾ OL L 24, 1998 1 30, p. 1.

- (28) Teisinės pagalbos prašymų ir teisinės pagalbos prašymų perdavimo standartinės formos nustatymas tarptautinio bylinėjimosi atvejais palengvins ir pagreitins procedūras.
- (29) Be to, šias prašymo formas, taip pat nacionalines prašymų formas turėtų būti galima gauti Europos mastu per Europos teismo tinklo, įkurto laikantis Sprendimo 2001/470/EB ⁽¹⁾, informacinę sistemą.
- (30) Priemonės, reikalingos šiai direktyvai įgyvendinti, turėtų būti priimtose laikantis 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimo 1999/468/EB, nustatančio Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką ⁽²⁾.
- (31) Turėtų būti nurodyta, kad minimalių reikalavimų tarptautiniuose ginčiuose nustatymas netrukdo valstybės narėms nustatyti teisinės pagalbos prašytojams ir gavėjams palankesnės tvarkos.
- (32) 1977 m. susitarimas ir 2001 m. Maskvoje pasirašytas Europos susitarimas dėl teisinės pagalbos prašymų perdavimo ir jo papildomas protokolai lieka galioti valstybių narių ir trečiųjų šalių, kurios yra 1977 m. susitarimo arba to protokolo šalys, tarpusavio santykiams. Bet ši direktyva turi viršenybę valstybių narių tarpusavio santykiuose 1977 m. susitarimo ir protokolo atžvilgiu.
- (33) Jungtinė Karalystė ir Airija pranešė apie savo ketinimą dalyvauti priimant šią direktyvą laikantis pridedamo prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties Protokolo dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos 3 straipsnio.
- (34) Laikantis pridedamo prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties Protokolo dėl Danijos pozicijos 1 ir 2 straipsnių, Danija nedalyvauja priimant šią direktyvą ir nėra jos saistoma arba jai ji nėra taikoma,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

I SKYRIUS

TAIKYMO SRITIS IR SĄVOKOS

1 straipsnis

Tikslai ir taikymo sritis

1. Šios direktyvos tikslas - pagerinti teisės kreiptis į teismą sąlygas kilus tarptautiniams ginčams nustatant minimalias bendras teisinės pagalbos tokiuose ginčiuose taisykles.

2. Ji taikoma tarptautiniuose ginčiuose, civilinėms ir komercinėms byloms neatsižvelgiant į teismo ar specializuoto teismo pobūdį. Ji netaikoma mokesčių, su mutine susijusioms arba administracinėms byloms.

3. Šioje direktyvoje valstybė narė - tai valstybės narė, išskyrus Daniją.

2 straipsnis

Tarptautiniai ginčai

1. Šioje direktyvoje tarptautinis ginčas - tai toks ginčas, kai šios direktyvos kontekste teisinės pagalbos prašanti šalis turi nuolatinę gyvenamąją vietą arba vietą, kurioje paprastai gyvena ne toje valstybėje narėje, kurioje vyksta teismas ar kurioje turi būti vykdomas sprendimas.

2. Valstybė narė, kurioje šalis turi nuolatinę gyvenamąją vietą, yra nustatoma laikantis 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo ⁽³⁾ 59 straipsnio.

3. Esminis momentas pagal šią direktyvą nustatant, ar yra tarptautinis ginčas, yra prašymo pateikimo laikas.

II SKYRIUS

TEISĖ Į TEISINĘ PAGALBĄ

3 straipsnis

Teisė į teisinę pagalbą

1. Fiziniai asmenys, kurie yra ginčo, kuriam taikoma ši direktyva, šalys, turi teisę gauti tinkamą teisinę pagalbą, kad galėtų tinkamai įgyvendinti teisę kreiptis į teismą šioje direktyvoje nustatytomis sąlygomis.

2. Teisinė pagalba laikoma tinkama, kai ji užtikrina:

- ikiteismines konsultacijas numatant pasiekti taikos sutartį iki prasidedant teisminiam nagrinėjimui;
- teisinę pagalbą bei atstovavimą teisme ir gavėjo atleidimą nuo bylinėjimosi išlaidų, įskaitant 7 straipsnyje nurodytas išlaidas ir atlyginimą asmenims, teismo įpareigotiems atlikti veiksmus teismo nagrinėjimo metu, arba pagalbą atlyginant šias išlaidas.

Valstybėse narėse, kuriose pralaimėjusioji šalis turi atlyginti antrosios šalies bylinėjimosi išlaidas, jei gavėjas pralaimi bylą, teisinė pagalba padengia antrosios šalies patirtas bylinėjimosi išlaidas kaip ji būtų padengusi tokias išlaidas, jei gavėjas nuolat ar paprastai gyventų valstybėje narėje, kurioje vyko teismas.

⁽¹⁾ OL L 174, 2001 6 27, p. 25.

⁽²⁾ OL L 184, 1999 7 17, p. 23.

⁽³⁾ OL L 12, 2001 1 16, p. 1. Reglamentas su pakeitimais, padarytais Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1496/2002 (OL L 225, 2002 8 22, p. 13).

3. Valstybės narės neturi užtikrinti teisinės pagalbos arba atstovavimo teismuose ar specializuotuose teismuose procesiniuose veiksniuose, specialiai skirtuose tam, kad bylos šalys galėtų asmeniškai pateikti savo argumentus, išskyrus atvejus, kai teismai ar bet kuri kita kompetentinga institucija nusprendžia kitaip, kad būtų užtikrinta šalių lygybė ar atsižvelgiant į bylos sudėtingumą.

4. Valstybės narės gali reikalauti, kad teisinės pagalbos gavėjai įmokėtų atitinkamus įmokas atlyginant bylinėjimosi išlaidas atsižvelgiant į 5 straipsnyje nurodytas sąlygas.

5. Valstybės narės gali nustatyti, kad kompetentinga institucija gali nuspręsti, kad teisinės pagalbos gavėjai turi ją visą ar iš dalies grąžinti, jei jų finansinė padėtis iš esmės pagerėjo arba jei sprendimas suteikti teisinę pagalbą buvo priimtas remiantis gavėjo pateikta klaidinga informacija.

4 straipsnis

Nediskriminavimas

Valstybės narės teikia teisinę pagalbą nediskriminuodamos Sąjungos piliečių ir trečiųjų šalių piliečių, teisėtai gyvenančių bet kurioje valstybėje narėje.

III SKYRIUS

TEISINĖS PAGALBOS SĄLYGOS IR DYDIS

5 straipsnis

Su finansiniais ištekliais susijusios sąlygos

1. Valstybės narės teisinę pagalbą suteikia 3 straipsnio 1 dalyje nurodytiems asmenims, kurie dėl savo ekonominės padėties iš dalies arba visiškai negali atlyginti 3 straipsnio 2 dalyje nurodytų bylinėjimosi išlaidų, kad galėtų tinkamai įgyvendinti teisę kreiptis į teismą.

2. Asmens ekonominę padėtį įvertina valstybės narės, kurioje vyksta teismas, kompetentinga institucija atsižvelgdama į įvairius objektyvius veiksnius, tokius kaip pajamos, kapitalas ar šeimos padėtis, įskaitant asmenų, kurie yra finansiškai priklausomi nuo prašytojo, lėšų įvertinimą.

3. Valstybės narės gali nustatyti ribas, kurias viršijus teisinės pagalbos prašytojai yra laikomi iš dalies ar visiškai galinčiais atlyginti 3 straipsnio 2 dalyje nustatytas bylinėjimosi išlaidas. Šios ribos nustatomos remiantis šio straipsnio 2 dalyje nurodytais kriterijais.

4. Pagal šio straipsnio 3 dalį nustatytos ribos negali užkirsti kelio tas ribas viršijantiems teisinės pagalbos prašytojams gauti teisinę pagalbą jiems įrodžius, kad jie negali atlyginti 3 straipsnio 2 dalyje nurodytų bylinėjimosi išlaidų dėl nuolatinės gyvenamosios vietos ar vietos, kurioje asmuo paprastai gyvena ir valstybės narės, kurioje vyksta teismas, pragyvenimo išlaidų skirtumo.

5. Teisinės pagalbos galima nesuteikti prašytojams, kai jie svarsdomojoje byloje turi galimybę veiksmingai pasinaudoti kitais

mechanizmais, kuriais padengiamos 3 straipsnio 2 dalyje nurodytos bylinėjimosi išlaidos.

6 straipsnis

Su ginčų esme susijusios sąlygos

1. Valstybės narės gali numatyti, kad teisinės pagalbos prašymus ieškiniams, kurie atrodo akivaizdžiai nepagrįsti, kompetentingos institucijos gali atmesti.

2. Jei suteikiamos ikiteisminės konsultacijos, naudojimas tolesne teisine pagalba gali būti nutraukiamas ar panaikinamas dėl su bylos esme susijusių aplinkybių, jeigu užtikrinama teisė kreiptis į teismą.

3. Priimdamos sprendimą dėl prašymo esmės ir nepažeisdamos 5 straipsnio, valstybės narės apsvarsto konkrečios bylos svarbą prašytojui, o taip pat gali atsižvelgti į bylos pobūdį, kai prašytojas reikalauja, kad būtų atlyginta jo garbei ir orumui padaryta žala, bet jis nepatyrė jokių materialinių ar finansinių nuostolių arba kai prašymas yra susijęs su reikalavimu, tiesiogiai kylančiu iš prašytojo komercinės veiklos ar iš jo kaip laisvai samdomo asmens profesinės veiklos.

7 straipsnis

Su ginčo tarptautiniu pobūdžiu susijusios išlaidos

Valstybėje narėje, kurioje vyksta teismas, suteikiama teisinė pagalba apima šias išlaidas, tiesiogiai susijusias su ginčo tarptautiniu pobūdžiu:

- vertimą žodžiu;
- teismo ar kompetentingos institucijos reikalaujamų ir gavėjų pateikiamų dokumentų, būtinų bylai išspręsti, vertimą;
- kelionės išlaidas, kurias turi apmokėti prašytojas tais atvejais, kai pačių asmenų, susijusių su prašytojo byla, dalyvavimas teismo posėdyje būtinas pagal tos valstybės narės įstatymus ar pagal teismo sprendimą ir teismas nutaria, kad susiję asmenys negali būti apklausti jokia kitu teismui priimtinu būdu.

8 straipsnis

Išlaidos, kurias atlygina nuolatinės gyvenamosios vietos ar vietos, kurioje asmuo paprastai gyvena, valstybė narė

Valstybė narė, kurioje teisinės pagalbos prašytojas turi nuolatinę gyvenamąją vietą ar vietą, kurioje jis paprastai gyvena, suteikia 3 straipsnio 2 dalyje nurodytą teisinę pagalbą, kurios reikia padengti:

- išlaidas, susijusias su vietinio advokato arba bet kurio kito asmens, pagal įstatymą turinčio teisę teikti teisinę konsultaciją, patirtas toje valstybėje narėje iki tol, kol buvo gautas teisinės pagalbos prašymas laikantis šios direktyvos valstybėje narėje, kurioje vyksta teismas, paslaugomis;
- prašymo ir būtinų patvirtinamųjų dokumentų vertimą pateikiant prašymą tos valstybės narės institucijoms.

9 straipsnis

Teisinės pagalbos tęstinumas

1. Teisinė pagalba visa arba iš dalies yra toliau teikiama gavėjams, kad padengtų išlaidas, susijusias su sprendimo vykdymu valstybėje narėje, kurioje vyko teismas.
2. Gavėjas, kuris valstybėje narėje, kurioje vyksta teismas, yra gavęs teisinę pagalbą, gauna valstybės narės, kurioje prašoma sprendimo pripažinimo ir vykdymo, įstatymais numatytą teisinę pagalbą.
3. Atsižvelgiant į 5 ir 6 straipsnius, teisinė pagalba teikiama toliau gavėjui padavus arba prieš jį padavus apeliacinį skundą.
4. Valstybės narės gali numatyti galimybę 3 straipsnio 3 ir 5 dalyse ir 6 straipsnyje nustatytais pagrindais iš naujo nagrinėti prašymą bet kurios teismo proceso stadijos metu, įskaitant šio straipsnio 1-3 dalyse nurodytas procedūras.

10 straipsnis

Neteisminiai veiksmai

Teisinė pagalba šioje direktyvoje nustatytais sąlygomis taip pat teikiama neteisminiems veiksams, jei ginčo šalys juos turi atlikti pagal įstatymą arba tai numatyta jiems skirtoje teismo nutartyje.

11 straipsnis

Autentiški dokumentai

Teisinė pagalba šioje direktyvoje nustatytais sąlygomis teikiama autentiškiems dokumentams kitoje valstybėje narėje vykdyti.

IV SKYRIUS

TVARKA

12 straipsnis

Teisinę pagalbą teikianti institucija

Teisinę pagalbą suteikia ar atsisako suteikti valstybės narės, kurioje vyksta teismas, kompetentinga institucija, nepažeisdama 8 straipsnio.

13 straipsnis

Teisinės pagalbos prašymų įteikimas ir perdavimas

1. Teisinės pagalbos prašymai gali būti įteikiami arba:
 - a) valstybės narės, kurioje prašytojas turi nuolatinę gyvenamąją vietą ar vietą, kurioje jis paprastai gyvena, kompetentingai institucijai (perduodančiajai institucijai), arba
 - b) valstybės narės, kurioje vyksta teismas ar kurioje turi būti vykdomas sprendimas, kompetentingai institucijai (priimančiajai institucijai).

2. Teisinės pagalbos prašymai yra sudaromi ir patvirtinamieji dokumentai išverčiami į:

- a) kompetentingos priimančiosios institucijos valstybės narės oficialią kalbą ar vieną iš jos kalbų, kuri atitinka vieną iš Bendrijos institucijų kalbų; arba
- b) kitą kalbą, kurią ta valstybė narė yra nurodžiusi, kaip jai prilygtiną kalbą laikantis 14 straipsnio 3 dalies.

3. Kompetentingos perduodančiosios institucijos gali nuspręsti atsisakyti perduoti prašymą, jei jis yra akivaizdžiai:

- a) nepagrįstas; arba
- b) nepriklauso šios direktyvos taikymo sričiai.

Tokiems sprendimams taikomos 15 straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytos sąlygos.

4. Kompetentinga perduodančioji institucija padeda prašytojui užtikrindama, kad prie prašymo būtų pridėti visi patvirtinamieji dokumentai, kurių jos žiniomis reikia, kad prašymas būtų nagrinėjamas. Ji taip pat padeda prašytojui pasirūpindama būtinu patvirtinamųjų dokumentų vertimu laikydamosi 8 straipsnio b punkto.

Kompetentinga perduodančioji institucija perduoda prašymą kompetentingai priimančiajai institucijai kitoje valstybėje narėje per 15 dienų nuo tinkamai viena iš šio straipsnio 2 dalyje nurodytų kalbų sudaryto prašymo ir patvirtinamųjų dokumentų, jei būtina, išverstų į vieną iš tų kalbų, įteikimo dienos.

5. Pagal šią direktyvą perduodami dokumentai yra atleidžiami nuo legalizavimo ar bet kokio lygiavercio formalumo.

6. Valstybės narės negali imti mokesčio už paslaugas, suteiktas laikantis šio straipsnio 4 dalies. Valstybės narės, kuriose teisinės pagalbos prašytojas turi nuolatinę gyvenamąją vietą ar vietą, kurioje paprastai gyvena, gali nustatyti, kad prašytojas turi atlyginti kompetentingos perduodančiosios institucijos patirtas vertimo išlaidas, jei kompetentinga institucija atmeta teisinės pagalbos prašymą.

14 straipsnis

Kompetentingos institucijos ir kalba

1. Valstybės narės paskiria instituciją ar institucijas prašymams siųsti (perduodančiąsias institucijas) ir priimti (priimančiąsias institucijas).
2. Kiekviena valstybė narė Komisijai pateikia šią informaciją:
 - šio straipsnio 1 dalyje nurodytų kompetentingų priimančiųjų ar perduodančiųjų institucijų pavadinimus ir adresus,
 - geografines vietas, kurias apima jų kompetencija,

- apie būdus, kuriais jos gali gauti prašymus, ir
- apie kalbas, kurios gali būti vartojamos sudarant prašymus.

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

3. Valstybės narės praneša Komisijai apie Bendrijos institucijų oficialią kalbą ar kalbas, išskyrus savąsias, kuri ar kurios yra priimtinos kompetentingai priimančiajai institucijai sudarant laikantis šios direktyvos galimus gauti teisinės pagalbos prašymus.

17 straipsnis

4. Valstybės narės šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytą informaciją praneša Komisijai iki 2004 m. lapkričio 30 d. Apie bet kokią vėlesnę tokios informacijos pakeitimą Komisijai pranešama ne vėliau kaip likus dviems mėnesiams iki to pakeitimo įsigaliojimo toje valstybėje narėje.

5. Šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodyta informacija skelbiama *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje*.

15 straipsnis

Prašymų tvarkymas

1. Nacionalinės institucijos, įgaliotos priimti sprendimus dėl teisinės pagalbos prašymų, užtikrina, kad prašytojas būtų išsamiai informuotas apie prašymo tvarkymą.

2. Visiškai ar iš dalies atmetant prašymus, nurodomos atmetimo priežastys.

3. Valstybės narės numato galimybę peržiūrėti arba apskusti sprendimus, atmetančius teisinės pagalbos prašymus. Valstybės narės gali numatyti išimtį tais atvejais, kai teisinės pagalbos prašymą atmeta teismas ar specializuotas teismas, kurio sprendimo dėl bylos esmės pagal nacionalinius įstatymus negalima apskusti ar jo negalima apskusti pagal apeliacinio teismo sprendimą.

4. Kai apeliaciniai skundai dėl sprendimo, atmetančio ar panaikinančio teisinę pagalbą, suteiktą pagal 6 straipsnį, yra administracinio pobūdžio, jiems visada gali būti taikoma teisminė peržiūra.

16 straipsnis

Standartinė forma

1. Siekiant palengvinti perdavimą, 17 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka nustatoma teisinės pagalbos prašymų ir tokių prašymų perdavimo standartinė forma.

2. Teisinės pagalbos prašymų perdavimo standartinė forma nustatoma ne vėliau kaip iki 2003 m. gegužės 30 d.

Teisinės pagalbos prašymų standartinė forma nustatoma ne vėliau kaip iki 2004 m. lapkričio 30 d.

1. Komisijai padeda Komitetas.

2. Kai daroma nuoroda į šią straipsnio dalį, taikomi Sprendimo 1999/468/EB 3 ir 7 straipsniai.

3. Komitetas priima savo darbo tvarkos taisykles.

18 straipsnis

Informavimas

Kompetentingos nacionalinės institucijos bendradarbiauja, kad informuotų plačiąją visuomenę ir jos profesinius sluoksnius apie įvairias teisinės pagalbos sistemas, ypač per laikantis Sprendimo 2001/470/EB įkurtą Europos teisminių tinklą.

19 straipsnis

Palankesnės nuostatos

Ši direktyva valstybėms narėms netrukdo teisinės pagalbos prašytojams ir gavėjams numatyti palankesnės tvarkos.

20 straipsnis

Ryšys su kitais teisės aktais

Ši direktyva turi viršenybę valstybių narių tarpusavio santykių ir bylų, kurioms ji taikoma, atžvilgiu nuostatomis, įtvirtintoms valstybių narių sudarytuose dvišaliuose ir daugiašaliuose susitarimuose, įskaitant:

a) 1977 m. sausio 27 d. Strasbūre pasirašytą Europos susitarimą dėl teisinės pagalbos prašymų perdavimo su pakeitimais, padarytais 2001 m. Maskvoje pasirašytu Europos susitarimo dėl teisinės pagalbos prašymų perdavimo papildomu Protokolu;

b) 1980 m. spalio 25 d. Hagos Konvenciją dėl tarptautinės teisės kreiptis į teismą.

21 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie įsigalioję iki 2004 m. lapkričio 30 d., įgyvendina šią direktyvą, išskyrus 3 straipsnio 2 dalies a punktą, kurio atžvilgiu ši direktyva perkeliama į nacionalinę teisę ne vėliau kaip 2006 m. gegužės 30 d. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.

Valstybės narės, tvirtindamos šias priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

23 straipsnis

Adresatai

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

Ši direktyva skirta valstybėms narėms pagal Europos bendrijos steigimo sutartį.

22 straipsnis

Priimta Briuselyje, 2003 m. sausio 27 d.

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja jos paskelbimo *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje* dieną.

Tarybos vardu

Pirmininkas

G. PAPANDREOU